

Postrzeganie Lasów Państwowych

Raport z badania jakościowego

Sopot/Warszawa, grudzień 2022 r.

Lasów Państwowych

s.3

Informacje o projekcie

s.6

Podsumowanie wyników badania

s.9

Sposoby spędzania wolnego czasu

s.13

Wizerunek Lasów Państwowych

s.19

Ocena Lasów Państwowych

---

informacje o projekcie

---

metodologia		badanie realizowane metodą zogniskowanych wywiadów grupowych online (FGI online)
próba		N = 4 FGI online Czas trwania jednego spotkania: do 100 minut
termin realizacji		13 - 14.12.2022 roku
kryteria rekrutacyjne		Zarówno kobiety jak i mężczyźni w wieku 25 – 60 lat Określający swój stosunek do Lasów Państwowych jako pozytywny (2 FGI) i negatywny (2FGI) Osoby odwiedzające lasy przynajmniej raz na kwartał Zarówno single, jak i rodziny z dziećmi
cele		<ul style="list-style-type: none"> ✓ Ocena wizerunku Lasów Państwowych ✓ Identyfikacja działań potencjalnie poprawiających wizerunek Lasów Państwowych
wykonawca		PBS Sp. z o.o.

SPECYFIKA BADANIA JAKOŚCIOWEGO

- Zrealizowane badanie miało charakter **badania jakościowego**, w ramach którego zrealizowano **4 zogniskowane wywiady grupowe online** (FGI).
- W każdym spotkaniu grupowym online uczestniczyło **5 respondentów**, tzn., że **iż** w **całym badaniu wzięło udział 20 osób spełniających ściśle określone kryteria**.
- Warto pamiętać, że **iż** wyniki badania jakościowego mają charakter analitycznej analizy wypowiedzi respondentów. Oznacza to, że **iż** dalsza część raportu nie stanowi jedynie odwzorowania opinii wygłaszanych przez badanych, ale również niewerbalnych reakcji i umiejętnego oddzielenia „pustych” deklaracji od merytorycznych (z perspektywy celu badania) informacji.
- W przeciwieństwie do badań ilościowych, **nie są realizowane na reprezentatywnej próbie**.
Badania jakościowe:
  - **nie przedstawiają skali danego zjawiska**, a jedynie pozwalają je lepiej zrozumieć;
  - **dotyczą części społeczeństwa**, gdyż są realizowane na specjalnie dobieranej próbie, wobec czego wniosków nie należy przenosić na całą populację

---

podsumowanie wyników badania

STOSUNEK DO LASÓW PAŃSTWOWYCH DETERMINOWANY JEST PRZEZ PERCEPCJĘ: INSTYTUCJA VS. PRZESTRZEŃ

- Na podstawie zrealizowanych spotkań wyraźnie można zauważyć, iż osoby deklarujące pozytywny stosunek do Lasów Państwowych na poziomie spontanicznym myślą o przestrzeni publicznej zarządzanej przez instytucję, co wzbudza w nich pozytywne emocje.
- Osoby o negatywnym postrzeganiu Lasów Państwowych w pierwszej chwili myślą o instytucji, której działanie oceniają jako niepoprawne i niezrozumiałe.

JEŚLI CZEGOŚ NIE ROZUMIEMY I OBSERWUJEMY DZIAŁANIA OCENIANE NEGATYWNIE, AUTOMATYCZNIE PRZYPISUJEMY IM ZŁE INTENCJE

- Niezależnie od deklarowanego stosunku do Lasów Państwowych badani zauważają zmiany zachodzące w przestrzeni leśnej (np. wycinki lasów na zbyt dużym ich zdaniem obszarze), których nie rozumieją.
- Jeśli dodatkowo słyszą w mediach mało pochlebne opinie o działaniach Lasów Państwowych, automatycznie wzbudza to w nich negatywne emocje, a obserwowanym działaniom przypisują negatywne intencje (np. motywacje nakierowane na finansowy zysk).

LASY PAŃSTWOWE JAK INSTYTUCJA WIDMO?

- Lasy Państwowe są dla większości badanych trochę jak „instytucja widmo” – niewiele o niej wiedzą, a to, co dociera do nich z mediów, najczęściej ma negatywny wymiar.
- Biorąc pod uwagę proces myślowy, że wszystko co złe przypisywane jest temu co nieznanne, wszelkie niedostatki związane z nadzorem, bądź zarządzaniem lasami przypisywane są Lasom Państwowym, skutkując negatywnymi opiniami o tej instytucji.
- Na podstawie deklaracji badanych grup, można przypuszczać, że docieranie z pozytywnymi komunikatami do społeczeństwa jest utrudnione (badani głównie pamiętają to, co złe), jednak w ramach lokalnych i nie tylko środków przekazu warto wciąż próbować.
- Badani sami przyznają, że nie słyszą o tym co dobrego Lasy Państwowe robią by dbać o przestrzeń leśną. Warto wobec tego zastanowić się nad lepszą komunikacją w mediach lokalnych i społecznościowych.
- Jeśli Lasy Państwowe podejmują pozytywne działania, to powinny je nagłaśniać i się nimi chwalić, nawet jeśli są one „drobne” (np. zwiększenie liczby koszy na śmieci, bądź powstanie nowych szlaków edukacyjnych).

WARTO WYJŚĆ DO LUDZI I NIECO SIĘ ODSŁONIĆ, JAKO INSTYTUCJA DBAJĄCA O PRZESTRZEŃ I EDUKACJĘ

- Podobnie jak w wyniku badania realizowanego w 2020 roku, działania naprawcze Lasów Państwowych powinny mieć na celu szersze „wyjście do ludzi” oraz mieć w sobie walor edukacyjny.
- Biorąc pod uwagę, że iż Lasom Państwowym w dalszym ciągu przypisuje się duży poziom biurokracji, ważne staje się by zyskały one „ludzką twarz”.
- Warto rozważyć działania, które badani wygenerowali spontanicznie i w ich ocenie mogłyby polepszyć postrzeganie Lasów Państwowych, wobec czego warto rozważyć:
  - edukacja dzieci w leśniczówkach – zarówno w kontekście poznawania roślinności/ zwierząt, jak również proekologicznych
  - „Sprzątanie świata” w ramach nauki odpowiedzialności i edukacji o wpływie zanieczyszczeń na środowisko leśne
  - zwiększenie liczby koszy na śmieci wzdłuż szlaków pieszych i na polanach rekreacyjnych
  - monitoring w miejscach, gdzie najczęściej składowane są odpady

---

sposoby spędzania wolnego czasu

PRZED WSZYSTKIM PORA ROKU, A CO ZA TYM IDZIE PORA DNIA

- Z deklaracji badanych wynika, iż sposoby spędzania czasu w głównej mierze determinowane są przez porę roku, a co za tym idzie długość dnia.
- W okresie jesienno-zimowym wydaje się, iż badani (niezależnie od wieku) mniej czasu spędzają poza domem. Część osób pracujących zdalnie stara się wyjść choć na krótki spacer przed pracą, lub w ciągu dnia, jednak jak sami przyznają jest to stosunkowo trudne.
- Ze względu na krótki dzień i postrzeżenie spacerów w lesie po zmroku jako niebezpieczne, badani wybierają spędzanie w nim czasu raczej w weekend (samemu bądź z rodziną).
  - Większa ilość wolnego czasu powoduje, że znacznie łatwiej jest wybrać się do lasu na spacer, czy też spędzić tam czas na aktywnościach np. bieganie czy nordic walking.
- Okres wiosenno-letni z pewnością w dużo większym stopniu zachęca do aktywności poza domem. Jak badani sami przyznają, w ciepłe i długie dni szkoda jest im spędzać czas w pomieszczeniach. Wolą wyjść na zewnątrz np. do lasu i spędzić czas aktywnie.
- Osoby aktywne fizycznie podejmują aktywności poza domem przez cały rok.
  - Tego typu osoby znajdowały się zarówno wśród młodych badanych (w wieku 25 – 39 lat), jak również starszych (po 40 roku życia).

- Jedyne co je różniło, to sama forma aktywności: młodzi → biegi, starsi → nordic walking/ spacery, lub rowery z dziećmi

ZMIANY SYSTEMU PRACY JAKO EFEKT PANDEMII

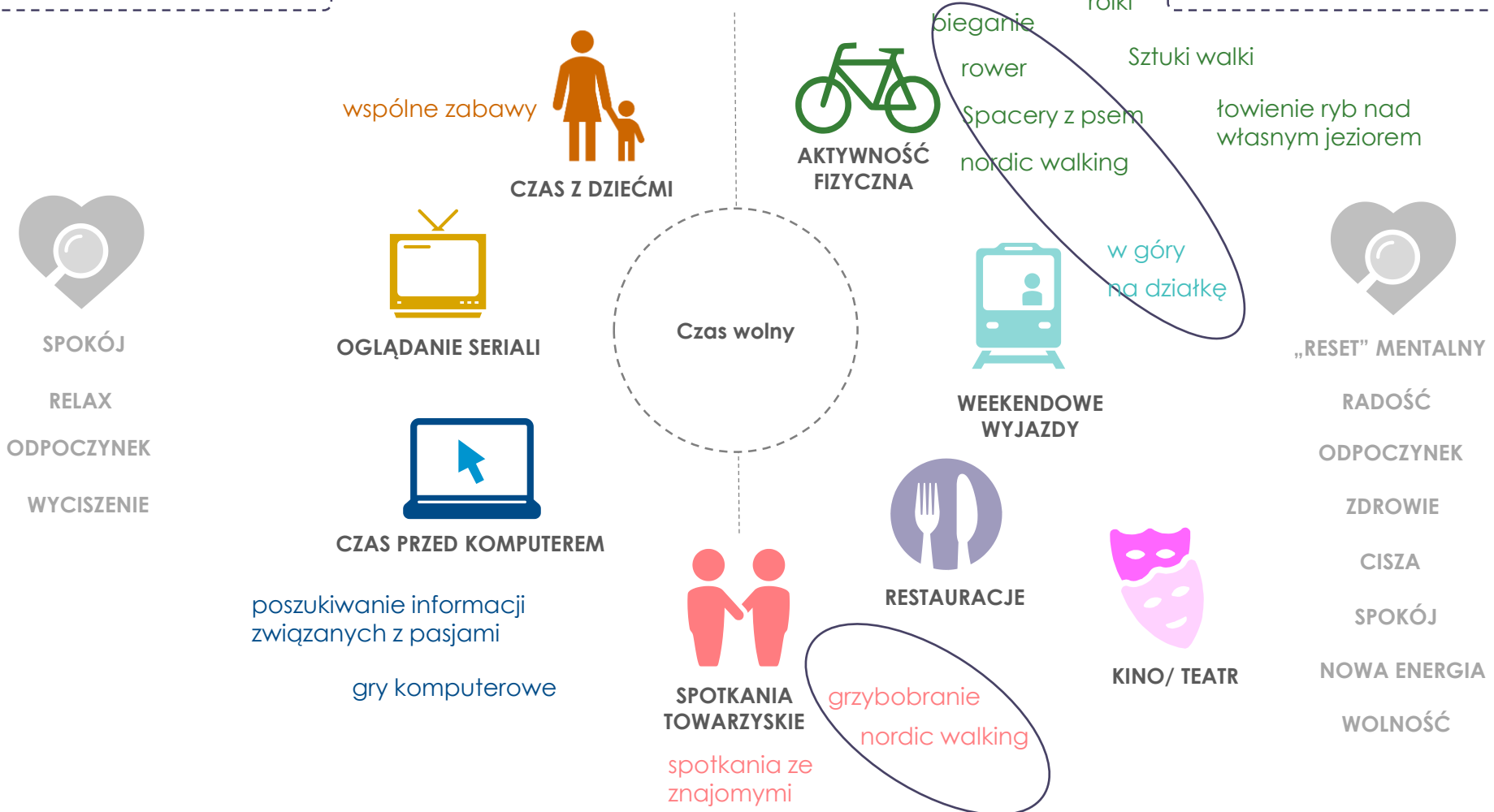
- Część osób przyznaje, iż lockdown i w efekcie praca w domu, nauczyła ich innego zarządzania czasem.
- Takim osobom (w porównaniu do pracujących poza domem), dużo łatwiej jest znaleźć w ciągu dnia chwilę czasu, by wyjść na spacer do parku lub pobliskiego lasu.
- Są to krótkie chwile, które raczej służą oderwaniu się od komputera, „przewietrzeniu” głowy.

ETAP ŻYCIA

- Bez wątpienia zarówno na samą ilość wolnego czasu, jak również formy jego spędzania ma wpływ etap życia, na którym są respondenci, tzn. posiadanie dzieci (mniejszych/większych), bądź aktywność zawodowa.
- Rodzice dzieci przyznają, że czasu tylko dla siebie mają niewiele, przez co wizyty w lesie (samemu bądź w towarzystwie rodziny/ przyjaciół) odbywają się głównie w weekendy.
- Osoby mniej aktywne zawodowo, podobnie jak młode, uczęszczają do lasu zarówno w ciągu tygodnia (za dnia), jak również w weekend.

W DOMU

POZA DOMEM

Sposoby spędzania wolnego czasu

BRAK ZNACZĄCEGO WPŁYWU NA CZĘSTOTLIWOŚĆ BYWANIA BADANYCH W LESIE

- Osoby uczestniczące w badaniu zgodnie przyznają, że pandemia nie wpłynęła znacząco na ich zainteresowanie spędzaniem czasu w lesie.
- Od zawsze czuli zamiłowanie do natury i starali się spędzać czas na łonie natury. Jednak w czasie pandemii wszyscy zgodnie zauważali zwiększenie liczby osób przebywających w lesie, które nie potrafią się odpowiednio w nim zachować.
  - Wizyty w lesie kojarzą się badanym ze spokojem, ciszą i relaksem. Natomiast w czasie pandemii było tam tłoczno, głośno i nie wszyscy ludzie potrafili zadbać o czystość (duża liczba śmieci).
- Część badanych jednak zauważa, iż w przypadku ich znajomych pandemia przyczyniła się do odkrycia czaru natury na nowo.

BRAK ZROZUMIENIA DLA ZAKAZU WCHODZENIA DO LASU

- Znaczna część badanych do tej pory pamięta i jednocześnie nie rozumie motywacji towarzyszących decyzji o zakazie wchodzenia do lasu (w kolejnym etapie lockdownu).
  - W przestrzeni leśnej zachowanie dystansu społecznego jest dużo łatwiejsze.
  - Dodatkowo świeże powietrze oraz aktywność fizyczna pozytywnie wpływa na ich samopoczucie.

W moim przypadku nic się nie zmieniło. Ja jak to wszystko się zaczęło, spakowałam się i wyjechałam właśnie do swojego domu. Tam miałam wszystko i praktycznie tam siedziałam. Tam miałyśmy las i wiadomo, że było łatwiej. Szczerze mówiąc nie stosowałyśmy się do tych idiotycznych zakazów. [FGI 3, 40 – 60 lat, Negatywny stosunek]

Ja na jakiś czas przestałam chodzić, ale szczerze mówiąc nie z powodu pandemii, ale ludzi, którzy tam przychodzili. Nie wiem jak tak można, ale darli ryje, imprezy, kompletnie nie szanowali innych ludzi. [FGI 3, 40 – 60 lat, Negatywny stosunek]

Ja już nie pamiętam na jakim etapie to było, ale faktycznie był taki moment, że nie można było wchodzić do lasu. Mnie to akurat nie ruszyło, bo ja mam swój las prywatny i mnie to nie przeszkadzało. Ale było to dość dziwne. [FGI 3, 40 – 60 lat, Negatywny stosunek]

Słyszałam, że faktycznie moi znajomi stwierdzili, że jak nie można nigdzie indziej się poruszać, to właśnie idą do lasu. I do mnie powiedzieli: wow, w ogóle fantastyczne miejsce, tu się coś dzieje, tam rośnie, tam śpiewa tak. Ja mówię: no tak, zupełne odkrycie roku. I dla nich to było... ja tak trochę oceniałam, że takie odkrycie tego, co było dla nas dostępne za darmo, a bardzo o tym zapomnieliśmy. [FGI 1, 25 – 39 lat, Pozytywny stosunek]

U mnie się nie zmieniła częstotliwość bywania w lesie w tym czasie. Natomiast obserwacja, spostrzeżenie moje było takie, że niewątpliwie ilość osób korzystających z uroków spacerowania po lesie – zdecydowanie się zwiększyła ta frekwencja i zrobiło się ciasno. Czasem miałem wrażenie, jakbym był gdzieś w małym parku albo gdzieś w centrum w ogóle na Marszałkowskiej, po prostu korki się prawie że robiły. [FGI 1, 25 – 39 lat, Pozytywny stosunek]

---

wizerunek Lasów Państwowych

WYKORZYSTYWANE ŹRÓDŁA INFORMACJI

INTERNET

PROFIL LASÓW PAŃSTWOWYCH (FB/INSTAGRAM);

Część badanych zauważa, iż profil aktualizowany jest stosunkowo rzadko wobec czego nie jest źródłem praktycznych informacji. Natomiast jest pozytywnie oceniany pod względem atrakcyjności zamieszczanych zdjęć (widoków).

GRUPY PASJONATÓW;

Miejsce wymiany informacji odnośnie praktycznych porad np. odpowiednie miejsce na biwak, trasy godne polecenia etc.

BLOGI;

Tematyczne, związane z ornitologią, fotografią górską.

DZIENNIKI TELEWIZYJNE;

Źródło wszelakich informacji, najczęściej newsów.

INNI LUDZIE;

Najczęściej osoby mieszkające blisko interesującego badanych obszaru leśnego (praktyczne informacje np. na temat parkingów).

GMINA;

Ulotki, ale również praktyczne informacje o wydarzeniach około leśnych.

MEDIA

F2F

- Najbardziej ogólnodostępnym i najczęściej wykorzystywanym przez badanych źródłem informacji o lasach i leśnictwie jest internet.
- Osoby posiadające pasje związane z leśnictwem, albo po prostu interesujące się tematami około leśnymi, korzysta w głównej mierze z portali społecznościowych typu Facebook, Instagram.
  - Profil Lasów Państwowych nie jest postrzegany jako przydatny w kontekście planowania wypraw do parków, lasów.
  - Badani jednak doceniają publikowane na profilu fotografie.
- „Kampinosskie przygody”, „Pasjonaci chodzenia po górach”, to grupy na FB lub Instagramie, które są dla badanych źródłem cennych, praktycznych informacji.
  - Badani wymieniają się doświadczeniami dotyczącymi miejsc wartych odwiedzenia, dostępności parkingów i innych praktycznych informacji.
- Podobnie jak grupy wykorzystywane są również blogi tematyczne: ornitologiczne, „Fotograf natury”.
- W kontekście newsów dużą wartość dla badanych mają dzienniki telewizyjne (różne stacje w zależności od preferencji).

Główne źródło to internet. Różne blogi. Też miejsca, gdzie na przykład były zdjęcia tutaj tak lokalnie Bielan, Żoliborza, Wawrzyszewa, tak współczesna i takie sprzed pół wieku albo jeszcze starsze. [FGI 1, 25 – 39 lat, Pozytywny stosunek]

Jest masa ulotek różnych, gdzie można właśnie poczytać. Przewodniki, czy nie przewodniki. No wiele... Oprócz internetu jest jeszcze bardzo dużo literatury [FGI 3, 40 – 60 lat, Negatywny stosunek]

Osoby deklarujące **POZYTYWNY** stosunek do Lasów Państwowych

Osoby deklarujące **NEGATYWNY** stosunek do Lasów Państwowych

- Skojarzenia pozytywne
- Skojarzenia neutralne
- Skojarzenia negatywne

- Niezależnie od tego, czy **konotacje** determinowane są przez Lasy Państwowe jako markę, czy też postrzegane jako miejsce, wyraźnie widać, że **w obu grupach są one relatywnie spójne**.
- Największe frustracje i negatywne skojarzenia wśród obu grup badanych wzbudzają takie elementy jak: **polowania**, czy też postrzeganie Lasów Państwowych jako **zbiurokratyzowanego urzędu**, w którym panują **układy i zatrudniani są członkowie rodzin**. Dodatkowo badani wspominają o **nadmiernych wycinkach lasów**.
  - W przeciwieństwie do badania realizowanego w 2020 roku wyraźnie widać, że tego typu konotacje są silniejsze i wzbudzają więcej emocji.
- **Pozytywne emocje** z pewnością wzbudza postrzeganie lasu (nadzorowanego przez Lasy Państwowe) jako **miejsca ogólnodostępnego, w którym badani odpoczywają, „ładują baterie”, ale również kupują choinki**.
- Warto zwrócić uwagę, iż niezależnie od typu respondentów negatywne skojarzenia oscylują wokół marki Lasy Państwowe, natomiast pozytywne dotyczą głównie przestrzeni.
  - Jeśli pojawiają się pozytywne konotacje związane z marką, to są one w większości determinowane przez dość ogólny poziom świadomości o zakresie działalności Lasów Państwowych.

Negatywne, to wiem, że nie wypłacają deputatów drzewnych na czas, trzeba z nimi strasznie długo o to walczyć, parę lat czasami, nie pokrywa później... Ścinanie drzew na swoich posesjach, że jeżeli chcemy na swojej posesji mieć jakieś drzewo, powiedzmy, jakiś stary dąb, no to nie możemy go ściąć, mimo że on nadal jest naszą własnością, ale jakby nie jest naszą własnością. I żeby go ściąć, musimy tam załatwiać mnóstwo formalności. I poza tym, sprzedawanie drewna niesprawdzonym ludziom, czyli jakimś obcym narodom. [FGI 3, 40 – 60 lat, Negatywny stosunek]

Ja mam skojarzenia związane raczej z przedsiębiorstwem, niż z lasem jako takim. Więc jakby na plus to jest obserwacja i pielęgnacja drzewostanu, edukacja, takie wycinki techniczne, jak na przykład, nie wiem, drzewa zaczynają chorować na jakąś chorobę, która się przenosi. Takie ścieżki, czy małe dróżki, które są jakby prewencyjnie robione, żeby pożar właśnie się nie rozchodził. No i szkółki leśne. [FGI 3, 40 – 60 lat, Negatywny stosunek]

Kojarzy mi się to tutaj z ogromnym obszarem leśnym. Z dużą przestrzenią, z bezpłatnym wstępem jeszcze na szczęście, abstrahując tam od tych parków narodowych czy Tatr czy Bieszczad. Oferta edukacyjna, czyli jakieś mapy, legendy, plansze, opisy gatunków drzew czy ścieżek i tak dalej. I oczywiście same ścieżki dydaktyczne piesze, rowerowe. [FGI 1, 25 – 39 lat, Pozytywny stosunek]

Nadleśnictwo, leśnik, leśnicówka. I to wszystko jest neutralne, przy czym leśnik ma lekkiego plusa, bo jakoś zawsze mi się wydawało, że to są fajni ludzie, którzy wykonują bardzo fajną robotę, taką fajną, w sensie, która wydaje mi się taka wartościowa i miła dla życia. Parki krajobrazowe, narodowe, ścieżki edukacyjne i jakieś inne takie sposoby zarządzania lasów dla ludzi. I to jest wszystko pozytywne. [FGI 2, 40 – 60 lat, Pozytywny stosunek]

Wizerunek Lasów Państwowych

- Negatywne informacje przekazywane przez różnego rodzaju media (TV, portale internetowe).
- Najczęściej dotyczą pracowników wyższego szczebla („afery medialne”), ministrów, bądź negatywnych działań przypisywanych Lasom Państwowym.
- Rzadziej percepcja oparta na starej (w przeszłości) znajomości osób obecnie pracujących w Lasach Państwowych.

Percepcja Lasów Państwowych głównie jako instytucji.

BUDOWANIE NEGATYWNEGO WIZERUNKU → BRAK MOŻLIWOŚCI WERYFIKACJI

- Pozytywne doświadczenia wynikające z przebywania w lesie.
- Osobisty kontakt z leśnikiem, bądź posiadanie osób związanych z lasami wśród swoich znajomych.

Postrzeganie Lasów Państwowych przez pryzmat pozytywnych emocji, bardziej w kontekście przestrzeni do spędzania wolnego czasu, niż instytucji.

BUDOWANIE POZYTYWNEGO WIZERUNKU

Postrzeganie wizerunku Lasów Państwowych jest w głównej mierze determinowane dwojaką percepcją marki/ nazwy: przez pryzmat instytucji oraz jako przestrzeni do spędzania wolnego czasu.

Negatywny wizerunek jest efektem docierających do badanych mało pochlebnych komunikatów z mediów (szeroko rozumianych) oraz obserwacji działań, których intencji nie do końca badani rozumieją. Na poziomie psychologicznym, jeśli obserwujemy działania oceniane przez nas negatywnie, nie rozumiemy ich, a jednocześnie docierają do nas mało pochlebne komunikaty, najczęściej przypisujemy im negatywne intencje.

Pojawiające się pozytywne emocje związane z przebywaniem w lesie, są jakoby „przykrywane” przez informacje docierające do badanych z mediów. Warto jednak zauważyć, iż negatywny stosunek do instytucji, nie wpływa na ich częstotliwość uczęszczania do lasów.

WOLNOŚĆ

ENERGIA

NATURA

WARTOŚCI GŁÓWNE

DOMINACJA

BIURKOKRACJA

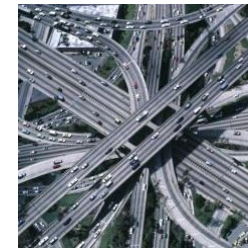

SWOBODA

BIZNES/ BOGACTWO

SKOMPLIKOWANIE

STRATA/WYCINKA

PRZYJEMNOŚĆ

ODDECH/ SAMOTNOŚĆ

WARTOŚCI ISTOTNE

ODPOCZYNEK

SPOKÓJ

NAKAZY I ZAKAZY

PRACA

---

ocena Lasów Państwowych

ELEMENTY OCENIANE POZYTYWNE

PRZESTRZEŃ REKREACYJNA I EDUKACYJNA;

Specjalnie przygotowane ścieżki (w tym również ścieżki edukacyjne dla dzieci) oraz miejsca wyznaczone do rekreacji

DOSTĘPNOŚĆ;

fakt, iż lasy są państwowe w ocenie badanych sprawia, iż w każdej chwili mogą z nich korzystać

LEŚNICY Z PASJĄ;

Dbający o zwierzęta oraz przyrodę.

DBAŁOŚĆ O LASY I ZWIERZĘTA;

Badani mają świadomość, iż wycinka drzew jest działaniem niezbędnym, nastawionym na dbanie o leśnictwo, jednak czasem obejmuje (w ich mniemaniu) zbyt szeroki zakres terytorialny.

Ocena Lasów Państwowych jest w głównej mierze determinowana przez informacje docierające do badanych z mediów, ale również jest wynikiem własnych obserwacji i doświadczeń. Wydaje się, iż obszar komunikacji jest niedoceniany przez tę instytucję. Badani nie mają wiedzy odnośnie pozytywnych działań Lasów Państwowych, bo nie są one nagłaśniane.

ELEMENTY OCENIANE NEGATYWNE

DUŻA BIUROKRATYCZNA INSTYTUCJA;

trudności z wycięciem drzew na terenie własnej działki, bądź brak wypłaty deputatów na czas

NIEZROZUMIAŁE DECYZJE → NASTAWIONE NA ZYSK FINANSOWY

Prowadzenie wycinki na zbyt dużych (w ocenie badanych) obszarach, wylanie asfaltowych dróg w środku lasu, to działania, których badani nie rozumieją i oceniają negatywnie (zaburzenie natury)

ZAMKNIĘTE, HERMETYCZNE ŚRODOWISKO;

Część badanych przyznaje, iż ma w swoim otoczeniu osoby pracujące od lat w Lasach Państwowych i z biegiem czasu, osoby te zatrudniają w tejże instytucji członków swojej rodziny.

BRAK POZYTYWNYCH PRZEKAZÓW;

Informacje docierające do badanych mają wymiar najczęściej negatywny. W ocenie badanych brakuje komunikatów dotyczących pozytywnych działań w obszarze leśnictwa.

SZEROKO POJĘTA EDUKACJA

Informacje dotyczące zwierzyny i roślinności występującej na danym obszarze umieszczone na tablicach informacyjnych przy parkingach oraz wzdłuż ścieżek wyznaczonych dla pieszych. Ważne, by informacje te były przekazywane prostym językiem w ciekawy sposób.

GRY I ZABAWY EDUKACYJNE DLA NAJMŁODSZYCH

Działania nastawione na najmłodszych bywalców lasów np. ciekawe gry i zabawy o charakterze edukacyjnym (jakaś odmiana podchodów, w których mogą uczestniczyć rodzice i ich dzieci, niekoniecznie organizowane ad hoc, ale na stałe).

„SPRZĄTANIE ŚWIATA” ORGANIZOWANE PRZEZ LASY PAŃSTWOWE

Akcje „sprzątanie świata” organizowane przez szkoły oceniane są przez badanych pozytywnie, jednak odbywają się bardzo rzadko. Warto zastanowić się nad włączeniem się Lasów Państwowych do takich akcji i organizować je w porozumieniu ze szkołami raz na kwartał. Dzięki temu Lasy Państwowe mogą budować wizerunek instytucji zaangażowanej i dbającej o przestrzeń leśną.

Wymienione wyżej przez badanych działania powinny być wspierane przez komunikację w mediach lokalnych, bądź społecznościowych. Taka komunikacja ma szansę budować pozytywny wizerunek Lasów Państwowych, poprzez dotarcie do większej liczby odbiorców.

ZWIĘKSZENIE LICZBY KOSZY NA ŚMIECI WZDŁUŻ PIESZYCH SZLAKÓW I NA POLANACH

Minimalizowanie ilości odpadów w przestrzeni leśnej.

MONITORING W MIEJSCACH GDZIE LUDZIE NAJCZĘŚCIEJ WYWOŻĄ ŚMIECI

OZNAKOWANIA

Oznaczenia zapobiegające gubieniu się w lesie.

81-812 Sopot
ul. Junaków 2
Tel.: (48-58) 550 60 70
Fax: (48-58) 550 66 70
kontakt@pbs.pl
www.pbs.pl